

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาการรูปแบบการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ได้อาศัยแนวคิดทฤษฎีต่างๆและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎี 4 แนวคิด ดังนี้

1. แนวคิดทางการตลาด (Marketing Concept)
2. แนวคิดเกี่ยวกับ โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer behavior model)
3. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการดำรงชีวิต (Lifestyle)
4. แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุเชิงจิตสังคม(Psychological Theories)

แนวคิดทางการตลาด (Marketing Concept)¹¹

แนวคิดทางการตลาด (Marketing Concept) เป็นแนวคิดที่ส่งเสริมให้มีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆของผู้บริโภค เนื่องจากผู้บริโภคที่มีความหมายต่อความสำเร็จของธุรกิจและเป้าหมายสำคัญของการตลาด คือ การรู้จักและเข้าใจถึงความต้องการของผู้บริโภคอย่างแท้จริง (Consumer Orientation) ดังนั้น นักการตลาดจึงต้องเข้าใจว่าผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ มีพฤติกรรมอย่างไร ด้วยเหตุนี้พฤติกรรมผู้บริโภคจึงเป็นหัวใจหลักของการตลาด

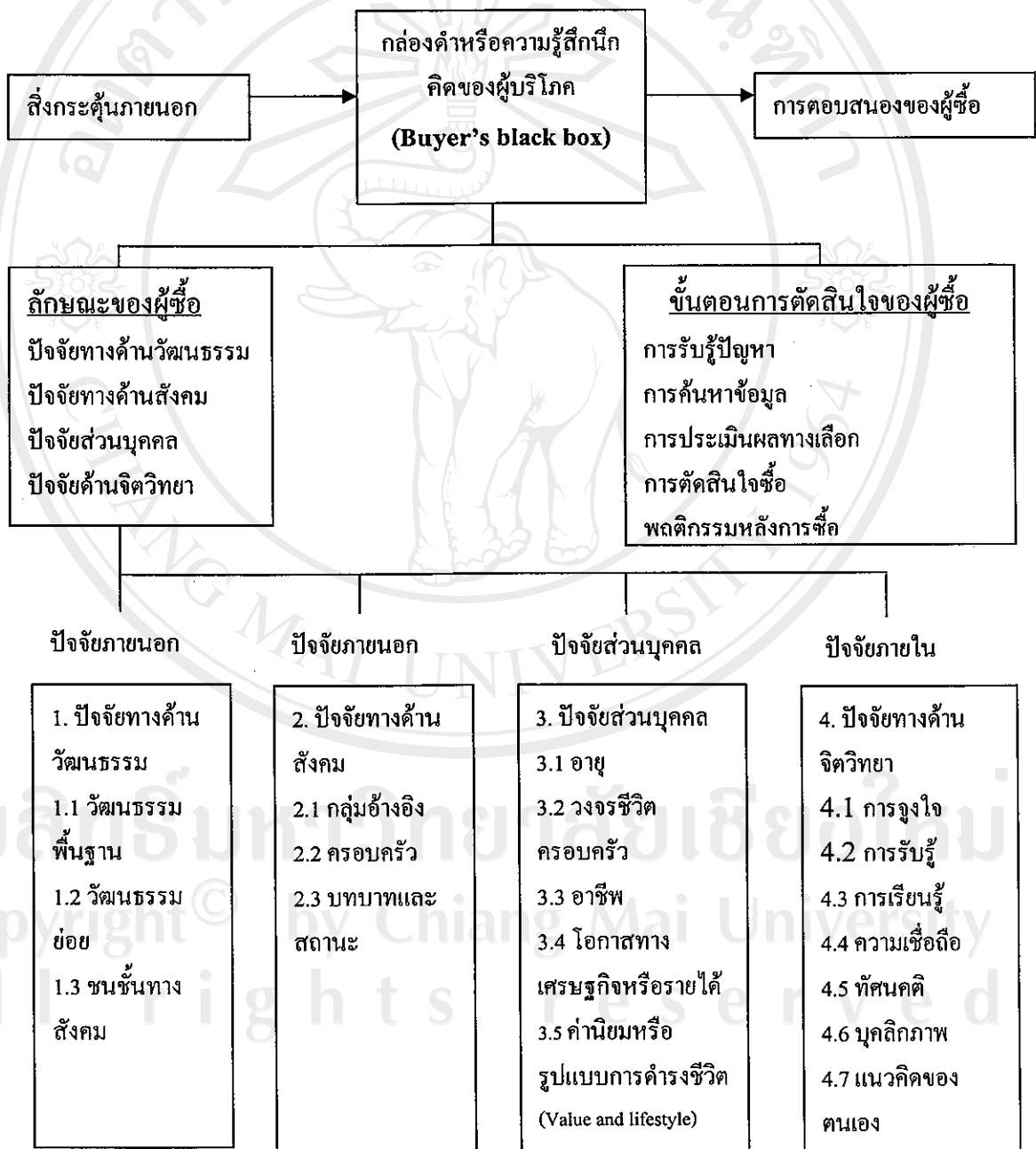
แนวคิดเกี่ยวกับโมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer behavior model)¹²

การศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภค คือ การศึกษาถึงเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมีจุดเริ่มต้นจากที่เกิดสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ที่ทำให้เกิดความต้องการ ซึ่งผ่านเข้ามาในความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้บริโภค (Buyer's Black Box) ซึ่งเปรียบเสมือนกล่องดำซึ่งผู้ผลิตหรือผู้ขายไม่สามารถคาดคะเนได้ โดยความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้บริโภคจะได้รับอิทธิพลจากลักษณะต่างๆ ของ ผู้บริโภคเองแล้วจึงมีการตอบสนองของผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ (Buyer's Response) ทำให้เกิดกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ (Buyer's Purchase Decision) โดยลักษณะต่างๆ ของ

¹¹ ธงชัย สันติวงษ์, พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด (กรุงเทพฯ: บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์ จำกัด, 2539), หน้า 8.

¹² ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, การบริหารการตลาดยุคใหม่ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธีระฟิล์มและโซเท็กซ์, 2541), หน้า 129.

ผู้บริโภคจึงนับเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกาซื้อของผู้บริโภค โดยเฉพาะปัจจัยเฉพาะบุคคล (Personal) ซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ และค่านิยมและรูปแบบการดำรงชีวิต (Value and Lifestyle) ก็นับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งของลักษณะผู้บริโภคที่มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้บริโภคและการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ดังรูปที่ 1 แสดงรูปแบบพฤติกรรมผู้ซื้อ (ผู้บริโภค) [Model of buyer (consumer) behavior] และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกาซื้อของผู้บริโภค (Factors influencing consumer's buying)

ที่มา: ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, การบริหารการตลาดยุคใหม่, 129.

รูปที่ 1 แสดงแบบพฤติกรรมผู้ซื้อ(ผู้บริโภค)และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกาซื้อของผู้บริโภค

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการดำรงชีวิต (Lifestyle)

แนวคิดรูปแบบของการใช้ชีวิต (Lifestyle)¹³

รูปแบบของการใช้ชีวิตเป็นแบบที่บุคคลจะใช้จ่ายเงินและเวลาหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นแบบของการแสดงให้เห็นถึงภาพพจน์ของบุคคลอันเป็นผลมาจากชนชั้นในสังคม การเป็นสมาชิกของกลุ่ม สถานการณ์และประสบการณ์ เพื่อการบริโภคและการใช้ชีวิตในสังคม อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าแบบของการใช้ชีวิตของผู้บริโภคจะเกี่ยวข้องกับ

1. วิธีดำรงชีพ เช่น อาชีพที่ทำ อาหารที่ทานในแต่ละมื้อ เช่น อาหารเช้า หรือการรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ดตามศูนย์การค้าต่างๆ เป็นต้น
2. สินค้าที่ซื้อ มีผลต่อรูปแบบการเสนอขาย เช่น อาหารกึ่งสำเร็จรูปแช่เย็น การซื้อสินค้าครั้งละหลายๆ เพื่อเอาไว้ใช้นานๆ ต้องมีตู้เย็นไว้ถนอมอาหาร
3. วิธีการใช้สินค้า กลุ่มสินค้าที่เน้นความสะดวกสบาย เช่น อาหารกึ่งสำเร็จรูปปรุงได้ทันทีด้วยเตาไมโครเวฟ เสื้อผ้าที่สวมใส่สบายใช้ได้หลายโอกาส เนื้อผ้าไร้คาง
4. รับรู้ประโยชน์ของสินค้า ใช้เพื่อผ่อนคลาย ประหยัดเวลา และเป็นเครื่องแสดงสถานะภาพ

การเปลี่ยนแปลงของการใช้แบบการดำรงชีวิต¹⁴

เมื่อปัจจัยต่างๆ เช่น สถานการณ์ วัฒนธรรม ชั้นทางสังคม กลุ่มอ้างอิง ครอบครัว ความต้องการ ทักษะ และลักษณะส่วนบุคคล เปลี่ยนแปลงไป แบบของการใช้ชีวิตจะเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยแบบของการดำรงชีวิตมิได้มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาหรือเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เพราะการเปลี่ยนแปลงแบบของการใช้ชีวิตอย่างมาก หรือบ่อยๆ จะทำให้ตัวบุคคลเกิดความกังวลและอาจเกิดภาวะล้มเหลว ดังนั้นแบบของการดำรงชีวิตจะค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปแบบไม่รู้ตัว การเปลี่ยนแปลงอย่างมากจะเกิดขึ้นเฉพาะในเหตุการณ์ต่างๆ เช่น สงคราม พายุ บาดเจ็บ แต่งงาน จบการศึกษา เด็กเกิด หย่า เปลี่ยนงานและคู่สมรสตาย เป็นต้น ดังนั้นนักการตลาดควรให้ความสนใจกับแบบของการใช้ชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเพื่อหาโอกาสทางการตลาด

รูปแบบของการดำรงชีวิตในโลกมนุษย์ขึ้นอยู่กับ วัฒนธรรม ชั้นของสังคมและกลุ่มอาชีพของแต่ละบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกผลิตภัณฑ์ของบุคคลและเป็นพฤติกรรมของรูปแบบ

¹³ อรรถ มณีสงฆ์, พฤติกรรมผู้บริโภค เล่ม 1, หน้า 135.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 136.

การดำรงชีวิต โดยการศึกษาการแบ่งส่วนตลาดตามลักษณะรูปแบบการดำรงชีวิตเป็นผลที่ได้มาจาก ลักษณะของพฤติกรรมและทัศนคติต่างๆของกลุ่มผู้บริโภค โดยที่มีความขัดแย้งและไม่แน่นอนในชีวิตของแต่ละบุคคล ดังนั้น จึงสามารถวัดลักษณะของกลุ่มคนจากการศึกษารูปแบบพฤติกรรมที่ต่างกันของกลุ่มบุคคลต่างๆ ซึ่งเรียกว่า การศึกษาแบ่งกลุ่มผู้บริโภคตามลักษณะรูปแบบการดำรงชีวิต โดยรูปแบบของการดำรงชีวิตนั้นจะแสดงออกในรูปของกิจกรรม(Activities) ความสนใจ (Interests) ความคิดเห็น (Opinions) หรือ AIOs และลักษณะด้านประชากรศาสตร์ (Demographics) เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการดำรงชีวิตและพฤติกรรมองค์ประกอบ ทั้งสามประการมีความหมายดังนี้

กิจกรรม (Activities) หมายถึง พฤติกรรม ปฏิกริยาที่แสดงออก โดยเป็นส่วนกำหนดรูปแบบการดำรงชีวิตว่าผู้บริโภคใช้เวลาของเขาทำอะไร เขาทำงานอดิเรกอะไร สันทนาการและกีฬาชนิดไหนที่เขาฝึก เขาใช้เวลาไปกับสื่อต่างๆ มากน้อยเพียงใด ออกไปนอกบ้านมากแค่ไหนอยู่บ้านมากน้อยเพียงใดเรื่องของการทำสวน การท่องเที่ยว การพบเพื่อน พบญาติ กิจกรรมมีวัตถุประสงค์อะไรและคุณค่าที่แท้จริงคืออะไร

ความสนใจ (Interests) หมายถึง ความต้องการที่จะสนใจในเรื่องราว เหตุการณ์หรือวัตถุโดยมีระดับความตื่นตัวเกิดขึ้น รวมถึงความเข้าใจ เรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ความพอใจและให้ความสำคัญในสิ่งนั้นเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการดำเนินชีวิตเพราะเป็นตัวบ่งชี้ถึงกิจกรรมต่างๆ ของผู้บริโภคที่เขาชอบในแง่การกระทำ โดยผู้บริโภคจะให้ความสนใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เขาทำ สนทนาในเรื่องที่เขาสนใจ เพื่อให้ตรงกับลักษณะความสนใจของผู้บริโภคเช่น การท่องเที่ยว การนิยมใช้บริโภคสินค้า

ความคิดเห็น (Opinions) หมายถึง การแสดงออกทางความคิดบนพื้นฐานของค่านิยมที่มีต่อตนเองและต่อสภาพแวดล้อม โดยเป็นความคิดเห็นที่ใช้เพื่ออธิบายการแปลความหมาย การคาดคะเน และการประเมินค่า เช่นความคิดเห็นเกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่างๆ เหตุการณ์ต่างๆ สินค้าต่างๆ องค์กรต่างๆ รัฐบาล ประเทศ ความคิดเห็นจะสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์

การวัดลักษณะของรูปแบบการดำรงชีวิต (Lifestyle)¹⁵

การวัดลักษณะของรูปแบบการดำรงชีวิต (Lifestyle) ได้ใช้มาตรวัดในลักษณะทางจิตวิทยา(Psychographics) ซึ่งจะประกอบไปด้วยตัวแปรต่างๆ ที่ช่วยให้สามารถจัดกลุ่มของรูปแบบการดำเนินชีวิตผู้บริโภคออกเป็นกลุ่มต่างๆ ได้ โดยอาศัยข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาความสัมพันธ์

¹⁵ ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, การบริหารการตลาดยุคใหม่, หน้า 135.

กันในเชิงจิตวิทยา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดแบบ AIO มาเป็นแนวทางในการวิจัย โดยเป็นวิธีวัดเชิงปริมาณ ในรูปแบบของกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็น โดยมีปัจจัยต่างๆ เพื่อให้สามารถพิจารณาถึงรูปแบบการดำรงชีวิตตาม AIOs ได้ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงลักษณะรูปแบบการดำรงชีวิต (Lifestyle หรือ AIOs Framework) และลักษณะด้านประชากรศาสตร์

กิจกรรม (Activities)	ความสนใจ (Interests)	ความคิดเห็น (Opinions)	ประชากรศาสตร์ (Demographics)
- การทำงาน (Work)	- ครอบครัว (Family)	- ต่อตัวเอง (Themselves)	- อายุ(Age)
-งานอดิเรก Hobbies)	- บ้าน (Home)	- ปัญหาสังคม (Social Issues)	- การศึกษา (Education)
- กิจกรรมสังคม (Social Event)	- การร่วมกิจกรรม - ชุมชน (Community)	- การเมือง (Politics)	-รายได้ (Income)
- การใช้เวลาว่าง (Vacation)	- การพักผ่อน (Recreation)	- ธุรกิจ (Business)	-อาชีพ (Occupation)
- การบันเทิง (Entertainment)	- ความนิยมแฟชั่น (Fashion)	- เศรษฐกิจ (Economics)	- ขนาดครอบครัว (Family Size)
- สมาชิกคลับ (Club Membership)	- อาหาร (Food)	- การศึกษา (Education)	- แหล่งที่อยู่อาศัย (Dwelling)
-การร่วมกิจกรรม ชุมชน(Community)	- สื่อ (Media)	- ผลิตภัณฑ์ (Products)	
- การเลือกซื้อ (Shopping)	- ความสำเร็จ (Achievement)	- อนาคต (Future)	
- กีฬา (Sports)		- วัฒนธรรม (Culture)	

ที่มา: ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, การบริหารการตลาดยุคใหม่, หน้า 135.

จากตารางที่ 2 ตัวแปรทั้งด้านกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นตามตาราง AIOs นักการตลาดพัฒนาการวัดรูปแบบการดำรงชีวิตตามรายการของ AIOs ออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

1. การทำรายการแบบโดยรวม (Generalized AIO Inventories)

เป็นการทำรายการโดยรวม กระจายไปทุกผลิตภัณฑ์ สามารถแบ่งกลุ่มผู้บริโภคได้เป็นกลุ่มย่อยๆ เช่น พวกชอบดูแลบ้าน ชอบกีฬา เป็นต้น ตัวอย่างของการทำรายการ AIO แบบนี้ทำโดย Wells และ Tigert โดยพวกเขาสร้างคำถามขึ้นมา 300 สถานการณ์และให้กลุ่มตัวอย่างตอบว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 6 ระดับ ลักษณะสถานการณ์ เช่น “ฉันชอบที่จะเป็นผู้นำ” “ฉันมักจะดูแลบ้านให้สะอาดเป็นระเบียบ” เป็นต้น จากนั้นเมื่อนำปัจจัยต่างๆ มาวิเคราะห์ Wells และ Tigert สามารถแบ่งประเภทของรูปแบบการดำเนินชีวิตออกเป็น 22 กลุ่ม จากคำถามทั้งหมด 300 สถานการณ์ โดยใช้วิธีการถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ใช้ Factor Analysis ในการหาค่าความสัมพันธ์กันเช่น ผู้บริโภคที่ตอบว่าเห็นด้วยกับคำถาม “ฉันซื้อครั้งละ มากๆ ในโอกาสพิเศษ” มักจะมีแนวโน้มกับคำถาม “ฉันพบว่าตนเองเป็นพวกที่ชอบตรวจสอบราคาสินค้า” ซึ่งผู้บริโภคที่เห็นด้วยกับคำถามเหล่านี้จะเรียกว่าเป็นกลุ่มที่ตระหนักรู้เรื่องราคาสินค้า (Price Conscious Consumer) เนื่องจากรูปแบบการดำเนินชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นแนวโน้มของรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ๆ ก็ได้มีการพัฒนาขึ้นด้วยเช่นกัน

2. การทำรายการที่กำหนดประเภทของผลิตภัณฑ์เฉพาะเจาะจงลงไป (Product

Specific AIO Inventories)

ตัวอย่างเช่นรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ต ผลิตภัณฑ์ดูแลความสะอาดส่วนตัวหรือผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เป็นต้น

ตัวอย่างหนึ่งของการทำรายการที่กำหนดประเภทของผลิตภัณฑ์เฉพาะเจาะจงลงไป ได้แก่การที่อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ดูแลความสะอาดส่วนตัวต้องการจะหาว่าผู้บริโภคกลุ่มใดที่มีแนวโน้มว่าจะซื้อผลิตภัณฑ์สูงสุด โดยการใช่วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้หญิงที่ซื้อสินค้าอยู่ในปัจจุบันและแบ่งกลุ่มของผู้หญิงออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ซื้อตั้งแต่เริ่มแรกและกลุ่มที่ซื้อในทีหลัง โดยให้แต่ละกลุ่มให้คะแนนตนเองตามลักษณะของรูปแบบการดำเนินชีวิต ผลที่ได้คือกลุ่มซื้อตั้งแต่เริ่มแรกมีแนวโน้มที่จะเป็นพวกตระหนักรู้ถึงรูปแบบและภาพลักษณ์ที่ปรากฏ มีความมั่นใจสูงชอบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ช่วยประหยัดเวลา เป็นต้น

รูปแบบการดำรงชีวิตขึ้นกับวัฒนธรรม ชั้นทางสังคมและกลุ่มอาชีพของแต่ละบุคคล นักการตลาดเชื่อว่าการเลือกผลิตภัณฑ์ของบุคคลขึ้นอยู่กับค่านิยมและรูปแบบการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคสินค้า โดยมีการนำรูปแบบการดำเนินชีวิตมาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดได้ 3 ประการคือใช้ในการแบ่งส่วนตลาด ใช้ในการกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์และใช้ในการเลือกสื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุเชิงจิตสังคม (Psychological Theories)¹⁶

เป็นการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ผู้สูงอายุมักจะเป็นพร้อม ๆ กันและมีผลกระทบซึ่งกันและกัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ สถานภาพ วัฒนธรรม เจตคติ โครงสร้างของครอบครัวและมีกิจกรรมในสังคม แนวคิดที่เกี่ยวข้อง 3 แนวคิด ได้แก่

1. แนวคิดการถดถอยจากสังคม (Disengagement Theory)
2. แนวคิดการมีกิจกรรมร่วมกัน (The Activity Theory)
3. แนวคิดความต่อเนื่อง (Continuity Theory)

โดยมีรายละเอียดในแต่ละแนวคิดดังนี้

1. แนวคิดถดถอยจากสังคม (Disengagement Theory)

กระบวนการของความสูงอายุมีลักษณะเฉพาะ คือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะค่อย ๆ หนีหรือถดถอยออกไปทีละน้อย ๆ จากคนอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งแต่ละคนก็จะมีความสุขความพอใจและได้รับประโยชน์ร่วมกัน เพราะจะได้รับอิสระจากกฎต่าง ๆ ของสังคม ทฤษฎีนี้ไม่ได้บ่งชี้ว่า ผู้สูงอายุหรือสังคมเป็นผู้ที่ถดถอยหนีจากสังคม แต่ผู้สูงอายุจะมีความสุขอย่างมากถ้าได้มาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมือนเดิม นอกจากนี้พบว่าถ้าสิ่งแวดล้อมดี ลักษณะทางสังคมดีมีการยอมรับ เปิดโอกาส และเคารพในตัวผู้สูงอายุแล้วจะเป็นเหตุส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมในสังคมมากกว่าที่จะถดถอย แต่การที่ผู้สูงอายุถดถอยจากสังคมก็เนื่องจากผู้สูงอายุต้องทิ้งบทบาทเดิม เช่น การเกษียณอายุราชการ ทำให้ความสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อนร่วมงานลดลงไป บุตรแยกครอบครัวออกไป คู่สมรสเสียชีวิตหรือตนเองหมดสภาพหัวหน้าครอบครัว สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุถดถอยออกจากสังคม

2. แนวคิดการมีกิจกรรมร่วมกัน (The Activity Theory)

พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะดำเนินชีวิตเหมือนกับคนที่อยู่ในวัยกลางคน และจะปฏิบัติที่จะมีชีวิตแบบคนสูงอายุนานที่สุดเท่าที่จะทำได้ ลักษณะของสังคมจะต้องมีแบบแผนให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจกรรมได้เท่ากับคนในวัยกลางคนโดยสนับสนุนให้มีกิจกรรมต่าง ๆ มีความสนใจ และเกี่ยวข้องกับสมาชิกในวัยเดียวกัน โดยเมื่อความสามารถในการทำงานลดลงเพื่อทดแทนการทำงานต่างๆ ผู้สูงอายุควรจะมีกิจกรรมเพื่อความมั่นคงและอยู่อย่างมีความสุขต่อไป เนื่องจากในสังคมปัจจุบันจะ ปฏิเสธคนที่ไม่ยอมมีกิจกรรม นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าสุขภาพจะมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมด้วย และถ้ากิจกรรมในสังคมใดสังคมหนึ่งลดลงก็จะมีผลทำให้อีกสังคม

¹⁶ จรัสวรรณ เทียนประภาสและพัชรี ดันศิริ, การพยาบาลผู้สูงอายุ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2533), หน้า 56.

ลดลงด้วย ผู้สูงอายุที่มีสภาพร่างกายดีหรือทำประโยชน์ให้กับสังคม จะทำให้ผู้สูงอายุนั้นมีการพัฒนาตนเองต่อบทบาทใหม่อยู่เสมอ

3. แนวคิดความต่อเนื่อง (Continuity Theory)

พบว่าคนที่ผู้สูงอายุจะมีความสุข และมีกิจกรรมร่วมกันนั้นขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและแบบแผนของชีวิตของแต่ละคน เช่น ผู้สูงอายุที่ชอบกิจกรรมร่วมกันในสังคม ก็จะมีกิจกรรมเหมือนเดิมเมื่ออายุมากขึ้น ส่วนผู้สูงอายุที่ชอบสันโดษไม่เคยมีบทบาทในสังคมมาก่อน ก็ย่อมจะแยกตัวเองออกจากสังคมเมื่อมีอายุมากขึ้น ทฤษฎีนี้มีหลายรูปแบบที่ผู้สูงอายุจะแสดงออกมา รูปแบบนั้น ๆ จะสะท้อนถึงปฏิกริยาซับซ้อนระหว่างบุคลิกภาพของแต่ละคนและสภาพแวดล้อมของสังคม

บททวนวรรณกรรม

เดชา เติ่งเมือง¹⁷ ศึกษาถึงพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในชนบทภาคเหนือตอนล่าง ตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับบุตรหลานยังคงได้รับการเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดี สำหรับผู้ที่ไม่มียุทธหลานหรือมีแต่ไม่ได้อยู่อาศัยด้วยได้รับการดูแลจากญาติที่อยู่ในชุมชน ซึ่งผู้สูงอายุมีกิจกรรมประจำวันได้แก่การเข้าร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ส่วนการเตรียมตัวทางเศรษฐกิจและงานอดิเรกจะไม่มีเตรียมตัว เนื่องจากมีฐานะยากจนทำให้เกิดการละเลยต่อการรักษาสุขภาพอนามัยและการออกกำลังกาย

นภาพร ชโยวรรณ¹⁸ ศึกษาภาวะเศรษฐกิจของผู้สูงอายุไทยและความแตกต่างระหว่างเพศ พบว่าภาวะทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุไทยมีรายได้ต่ำกว่าผู้สูงอายุในประเทศสิงคโปร์และไต้หวันแต่มีค่าใกล้เคียงกับผู้สูงอายุประเทศฟิลิปปินส์ แต่อย่างไรก็ตามถ้านำปัจจัยด้านปัจจัยค่าครองชีพอันมาประกอบการพิจารณาภาวะทางเศรษฐกิจที่ดี สภาพทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในประเทศไทยอาจจะไม่แตกต่างจากผู้สูงอายุในประเทศสิงคโปร์และไต้หวันมากนัก ผู้สูงอายุที่มีคูมียรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าผู้ที่ไม่มียุทธและหากแยกตามเพศระหว่างชายและหญิงที่ไม่มีคูและที่มีคู พบว่าเพศหญิงไม่มีคูเป็นกลุ่มที่เสียเปรียบทางเศรษฐกิจที่สุด และแหล่งรายได้ที่สำคัญของผู้สูงอายุมี 2 แหล่งคือบุตรและการทำงาน โดยทั่วไปผู้ที่พึ่งรายได้จากบุตรจะมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าจากบำนาญ การทำงานหรือเงินออม นอกจากนี้เมื่อศึกษาถึงสภาวะทรัพย์สินพบว่าผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่มีทรัพย์สิน

¹⁷ เดชา เติ่งเมือง, “พฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในชนบท” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.

¹⁸ นภาพร ชโยวรรณ, “ภาวะเศรษฐกิจของผู้สูงอายุไทย: ความแตกต่างระหว่างเพศ”, วารสารประชากรศาสตร์, 15,1 (มีนาคม, 2542) หน้า11-17.

ในรูปของบ้าน ที่ดิน เงินออม หุ่น และส่วนใหญ่เป็นเจ้าของบ้านและ/หรือที่ดินที่ตนเองอาศัยอยู่นอกจากนี้ผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 71 อยู่กับบุตร ซึ่งการอยู่กับบุตรนี้รวมรูปแบบของการเกื้อหนุนทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นในรูปของเงิน การดูแลทางกายและใจหรืออย่างอื่น แม้ผู้ที่ไม่ได้อยู่กับบุตร ก็อยู่กันตามลำพังคู่สมรส หรืออยู่คนเดียวอาจได้รับเงินสำหรับค่าใช้จ่ายในครอบครัวหรืออาหาร เสื้อผ้าและอื่น ๆ จากบุตรซึ่งนับว่าช่วยแบ่งเบาภาระด้านการเงินได้บ้างประมาณ 1 ใน 5 ของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพัง มีบุตรเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ในครัวเรือน ผู้สูงอายุไทยนับว่าได้รับการเกื้อหนุนทางอ้อมในสัดส่วนค่อนข้างสูง กว่าครึ่งหนึ่งรายงานว่ามีส่วนใหญ่เป็นบุตรเป็นหลักในการหาเลี้ยงคนในบ้าน ผู้ที่อยู่กับคนอื่น ได้รับการเกื้อหนุนทางอ้อมในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ที่อยู่คนเดียวหรืออยู่กันตามลำพังคู่สมรส หญิงไม่มีคู่ โดยเฉพาะหญิงไม่มีคู่ที่อาศัยอยู่กับคนอื่นมีสัดส่วนที่ได้รับการเกื้อหนุนทางอ้อมสูงที่สุด ตามด้วยชายไม่มีคู่ และผู้ที่มีคู่ ในทุกกลุ่มผู้สูงอายุระดับการเกื้อหนุนทางอ้อมลดลงตามรายได้ที่เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากรายได้แล้ว ในการตัดสินใจผู้สูงอายุมีภาวะทางเศรษฐกิจอย่างไร ควรพิจารณาทรัพย์สินและหนี้สินด้วย ผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่มีทรัพย์สินในรูปของบ้าน ที่ดินหรือเงินออม / ผาก / หุ่น ประมาณร้อยละ 80 เป็นเจ้าของบ้านและ / หรือที่ดินที่ตนเองอาศัยอยู่ ที่เหลืออยู่ในบ้านและ / หรือที่ดินของบุตรซึ่งตนเองให้หรือมีส่วนช่วยซื้อ หรือบุตรซื้อเองทั้งหมด หรือเช่า หรือของรัฐ หรือบริษัท หรืออื่น ๆ แม้ว่าราคาบ้านและที่ดินที่ผู้สูงอายุและ / หรือคู่สมรสเป็นเจ้าของจะมีราคาไม่สูงมากแต่ก็ไม่ต่ำ ซึ่งเนาะว่าส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุมีหลักประกันทางเศรษฐกิจระดับหนึ่งในรูปของที่อยู่อาศัย การมีทรัพย์สินไม่จำเป็นว่าจะไม่มีหนี้แม้ว่าผู้สูงอายุจะมีบ้านหรือที่ดิน แต่ก็อาจไม่มีรายได้หรือขาดเงินสำหรับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ประมาณร้อยละ 8 ของผู้สูงอายุที่ตนเองและ / หรือคู่สมรสมีทรัพย์สินเป็นบ้านและที่ดินไม่มีรายได้และร้อยละ 42 มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท และในกลุ่มที่ไม่มีทั้งบ้านและที่ดินเลย ร้อยละ 15 ไม่มีรายได้เช่นกัน และร้อยละ 47 รายได้ไม่ถึง 10,000 บาท ประมาณ 1 ใน 3 เท่านั้นของผู้สูงอายุมีเงินออมหรือเงินฝากหรือหุ้น เป็นที่สังเกตว่า แม้สัดส่วนที่รายงานว่าตนเองเท่านั้นมีบ้านหรือมีที่ดินหรือเงินออม ไม่แตกต่างกันมากระหว่างชายและหญิง แต่มีแนวโน้มว่าเพศชายจะเป็นเจ้าของมากกว่าเพศหญิง

มาลินี วงษ์สิทธิ์และศิริวรรณ ศิริบุญ¹⁹ ศึกษาศักยภาพของผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบุตรหลาน โดยสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ในครัวเรือนได้ซึ่งจะลดลงเมื่ออายุมากขึ้น โดยเรื่องสุขภาพเป็นเรื่องที่สำคัญผู้สูงอายุต้องการบริการสุขภาพแบบเยี่ยมเยียนถึงบ้าน ในขณะที่เดียวกันผู้สูงอายุมีความสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ใน

¹⁹ มาลินี วงษ์สิทธิ์ และศิริวรรณ ศิริบุญ, "ศักยภาพของผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ: ข้อมูลจากงานวิจัย," วารสารประชากรศาสตร์ 10, 1 (มีนาคม, 2537) หน้า 43-68.

ชุมชนร่วมกับคนหนุ่มสาวได้ งานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุจะเป็นงานเบาๆ เช่น ซื่อกับข้าว ทำความสะอาดบ้านเล็กๆ น้อยๆ ส่วนการใช้เวลาว่างกิจกรรมที่ผู้สูงอายุให้ความสนใจคือการเดินเล่น การทำบุญ และกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ เช่น ประดิษฐ์ดอกไม้ ช่างฝีมือ งานช่าง

มะลิวัลย์ นุชบงค์²⁰ ศึกษาการปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจของผู้สูงอายุที่อยู่ชุมชนเมืองเชียงใหม่ เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุ 8 รายพบว่า แบบแผนการดำเนินชีวิตก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของผู้สูงอายุชนชั้นกลางระดับบน กลุ่มนี้มีรายได้ 20,000-50,000 บาทและมีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีหรือเคยมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มีการศึกษาสูงและคู่สมรสมีการศึกษาสูง มีการเตรียมตัวอยู่ตลอดเวลาในด้านเศรษฐกิจ มีการจัดสรรการใช้จ่ายเงินมาโดยตลอด โดยผู้สูงอายุมักจะเก็บออมไว้กับธนาคารหรือลงทุนในอสังหาริมทรัพย์และหาผลประโยชน์จากการใช้ที่ดิน ส่วนรูปแบบการออมอื่นๆ เช่น การซื้อพันธบัตรรัฐบาล ประกันชีวิต ส่วนรายจ่ายโดยส่วนมากใช้จ่ายในด้านอาหาร ค่าเลี้ยงดูบุตร ค่าเสื้อผ้าราคาแพงมีขี้หอม ค่าน้ำมันรถ ค่าใช้จ่ายทางสังคมอื่นๆ เป็นต้น ส่วนชนชั้นกลางระดับล่าง มีรายได้ประจำ 8,000 – 20,000 บาท กลุ่มนี้ไม่ได้มีการเตรียมตัวทางสังคมและเศรษฐกิจ เนื่องจากผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพไม่มากนัก

เลิศหญิง หิรัญโร²¹ ศึกษาถึงรูปแบบของการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและพฤติกรรมการบริโภคสินค้าและบริการของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 50 - 65 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครพบว่ากลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร สามารถแบ่งได้เป็น 8 รูปแบบคือ 1. กลุ่มอนุรักษ์นิยม 2. กลุ่มชอบกิจกรรม 3. กลุ่มหัวก้าวหน้าหนักทำทนาย 4. กลุ่มมีความสุขในชีวิต 5. กลุ่มห่วงใยดูแล 6. กลุ่มยึดถือศาสนา 7. กลุ่มพ่อบ้านแม่เรือน 8. กลุ่มมองโลกแง่ร้าย โดยมีรายละเอียดแต่ละกลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มอนุรักษ์นิยม กลุ่มนี้จะมีความคิดทั้งต่อตนเองและสังคมในแง่บวก เห็นด้วยว่าไม่มีใครแก่เกินเรียน เศรษฐกิจเมืองไทยต้องดีขึ้นแน่ หรือแม้ชีวิตคู่จะมีอุปสรรคสามีภรรยา ก็ไม่ควรเลิกกัน คิดตามหลักจารีตประเพณีในสังคมอย่างการที่ลูกหลานควรจะเลี้ยงพ่อแม่ หรือการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งเป็นเรื่องที่เสียหาย มองเรื่องการสูงวัยขึ้นว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา เห็นว่าอายุ

²⁰ มะลิวัลย์ นุชบงค์ “การปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชนเมืองเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

²¹ เลิศหญิง หิรัญโร “รูปแบบการดำรงชีวิตพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และพฤติกรรมการบริโภคสินค้าและบริการของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, 2543.

เป็นเพียงตัวเลข เป็นกลุ่มที่ขยันทำงาน อยากร่างงานต่อแม้จะเกษียณแล้ว ให้ความสำคัญกับหน้าที่ การงาน รักบ้านและครอบครัว ชอบใช้เวลากับครอบครัว ไม่ชอบการอยู่คนเดียว

กลุ่มที่ 2 กลุ่มชอบกิจกรรม กลุ่มนี้ชอบดู ชอบอ่าน ชอบพบปะผู้คน ชอบงานรื่นเริง ชอบอะไรที่เป็นความบันเทิง เช่น การเดินป่า ร้องเพลง ไปงานปาร์ตี้ เที่ยวกลางคืน ชอบดูหนัง ชอบฟังเพลง เป็นกลุ่มที่เป็นผู้บริโภคสื่อ คือชอบดูทั้งโทรทัศน์ ดูหนังในโรงภาพยนตร์ อ่าน หนังสือพิมพ์ อ่านนิตยสาร เล่นอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ คนกลุ่มนี้ชอบพบปะผู้คน เพื่อนฝูง ชอบ การท่องเที่ยว ในวันหยุดพวกเขาจะไม่ชอบอยู่บ้านเฉย ๆ ชอบออกไปเที่ยวนอกบ้าน เป็นกลุ่ม ผู้สูงอายุที่ค่อนข้างกระฉับกระเฉง ไม่หยุดนิ่ง กระตือรือร้น

กลุ่มที่ 3 กลุ่มหัวก้าวหน้านักทำทาย กลุ่มนี้เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความคิดสมัยใหม่ เป็น ผู้สูงอายุยุคไอที สนใจเรื่องเทคโนโลยี ไม่กลัวที่จะต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อย่างเช่นเรื่องคอมพิวเตอร์ หรืออินเทอร์เน็ต ชอบความท้าทาย ชอบทดลองสิ่งใหม่ ๆ ทำอะไรที่ไม่เหมือนคนอื่น ชอบทำอะไร ตามแฟชั่น และในวันหยุดชอบไปท่องเที่ยวตามต่างจังหวัด

กลุ่มที่ 4 กลุ่มมีความสุขในชีวิต กลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มนี้รู้สึกพอใจในวัย ของตนเอง ไม่รู้สึกว่าสิ่งที่ต้องสูงอายุขึ้นเป็นเรื่องที่ไม่ดี มีความคิดในแง่บวกกับการสูงวัย เห็นด้วย ว่าวัยนี้เป็นวัยที่มีอิสระมากที่สุด ยอมรับความเป็นจริงของชีวิต พร้อมจะเผชิญกับการเจ็บป่วยและ ความตาย ไม่รู้สึกว่าตัวเองถูกทอดทิ้งจากสังคม ไม่กลัวที่จะต้องอาศัยในบ้านพักคนชรา ไม่ปลีกตัว จากสังคม มีความคิดเห็นตามแบบคนส่วนใหญ่ในสังคมชอบเรื่องที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เช่น เชื่อในเรื่องการทำดีทำชั่วได้ชั่ว การต่อต้านยาเสพติด รักในศิลปวัฒนธรรมไทย

กลุ่มที่ 5 กลุ่มห่วงใยดูแล เป็นกลุ่มที่ชอบที่จะดูแลผู้อื่น ชอบที่จะดูแลลูกหลาน เลี้ยง สัตว์ไว้เป็นเพื่อนแก้เหงา ทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาตนเอง เช่น การออกกำลังกาย เล่น กีฬา การไปตรวจเช็คสุขภาพเป็นประจำ รับประทานอาหารเสริม เลือกรับประทานอาหารโดย คำนึงถึงสุขภาพ ดูแลตนเองให้ดูดีอยู่เสมอ

กลุ่มที่ 6 กลุ่มยึดถือศาสนา กลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มนี้เชื่อในเรื่องศาสนา ใช้ ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น ชอบอ่านหนังสือธรรมะ เข้า วัดศึกษาธรรม คนกลุ่มนี้ยังเห็นว่าศาสนามีความสำคัญ ใช้ธรรมะเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

กลุ่มที่ 7 กลุ่มพ่อบ้านแม่เรือน กลุ่มนี้ใช้เวลาส่วนใหญ่กับการดูแลบ้านที่อยู่อาศัย เป็น กลุ่มที่รักการบ้านการเรือน ชอบให้บ้านเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นพ่อบ้านแม่เรือน ชอบทำ กิจกรรมในบ้าน เช่น เข้าครัวทำอาหาร ทำงานบ้าน เย็บปักถักร้อยทำงานประดิษฐ์

กลุ่มที่ 8 กลุ่มมองโลกในแง่ร้าย กลุ่มนี้มีความเห็นเกี่ยวกับผู้สูงอายุในทางลบ คือ เห็นว่าครอบครัวไม่ค่อยให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ มองว่าผู้สูงอายุมักจะคือรื้อน มองตนเองในแง่ลบ กลุ่มนี้ไม่สนใจข่าวสารและการเมือง ตลอดจนการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

โดยพบว่าผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของกิจกรรมอยู่ในระดับสูงได้แก่ กิจกรรมดูแลบ้าน ช่วยทำงานบ้าน อ่านหนังสือพิมพ์ เข้าครัวทำอาหาร ฟังวิทยุหรือฟังเทป ทำสวนดูแลต้นไม้ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำได้ง่ายสามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้ความเพลิดเพลินไม่เปลืองแรงกายจนเกินไป ผู้สูงอายุมีการทำกิจกรรมเพื่อความบันเทิงต่าง ๆ เช่น การไปเดินรำ ไปงานปาร์ตี้หรือเที่ยวกลางคืน การร้องเพลงสดๆ เมื่อเปรียบเทียบกับคนในวัยหนุ่มสาวหรือวัยกลางคน การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ เล่นคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยี และการเรียนรู้ซึ่งผู้สูงอายุอาจจะไม่มีความชำนาญ ค่าเฉลี่ยของกิจกรรมนี้จึงค่อนข้างต่ำ แตกต่างกับผู้สูงอายุในอเมริกา ผู้บริโภคมที่มีอายุ 50-64 ปี ร้อยละ 36 มีคอมพิวเตอร์เป็นของตนเอง และผู้บริโภคมกลุ่มนี้กำลังมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะมีเวลาว่างในการเล่นอินเทอร์เน็ตค่อนข้างมาก

ความสนใจของผู้สูงอายุบางเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงได้แก่ ความสนใจรับประทานอาหารไทยมากกว่าอาหารฝรั่ง การรับประทานอาหารโดยคำนึงถึงสุขภาพ แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุในปัจจุบันมีการบริโภคอาหารที่คำนึงถึงสุขภาพมากขึ้นหรือมีการดูแลรักษาร่างกายให้ดูดีอยู่เสมอ โดยรับประทานอาหารไทยที่มีคุณประโยชน์และไม่ทำให้อ้วนเหมือนอาหารฝรั่ง ส่วนสิ่งที่ผู้สูงอายุไม่ค่อยให้ความสนใจ ได้แก่ การทำอะไรที่ไม่เหมือนคนอื่น ไม่ชอบอะไรที่เสี่ยงและท้าทาย ไม่แต่งตัวตามแฟชั่นแต่ความสนใจในเรื่องการซื้อหรือทดลองสินค้าใหม่

ความคิดเห็นที่ผู้สูงอายุเห็นด้วยในระดับสูงได้แก่ ความคิดเห็นว่ายาสเสพติดเป็นตัวบ่อนทำลายชาติ การสะสมทรัพย์สินเป็นผลดีในอนาคต ลูกหลานควรเลี้ยงพ่อแม่ เราควรใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง วัฒนธรรมไทยทำให้สังคมน่าอยู่ เป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นด้วย

ส่วนเรื่องที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยหรือได้ค่าเฉลี่ยในระดับต่ำ ได้แก่ สินค้าต่างประเทศน่าใช้กว่าสินค้าที่ทำในเมืองไทย คนแก่ก็ควรอยู่ส่วนคนแก่ไม่ยุ่งกับคนวัยอื่น พวกเขากรักร่วมเพศเป็นเรื่องธรรมดาในปัจจุบัน บ่อยครั้งที่ฉันรู้สึกถูกทอดทิ้งจากสังคม ฉันคิดว่าไม่ควรมีการเกษียณอายุ ของที่มีราคาแพงย่อมมีคุณภาพกว่าของที่ราคาถูก

All rights reserved